

Czasowniki bezosobowe

PAULINA LIPIEC

Czym są czasowniki bezosobowe?

Czasowniki bezosobowe to takie, które

- nie podlegają koniugacji (mają taką samą formę dla wszystkich osób),
- tworzą zdania bez podmiotu.

Używamy ich, kiedy sytuacja jest bardzo generalna (dotyczy wszystkich), kiedy nie możemy lub nie chcemy powiedzieć kto coś robi.

Na przykład:

- Tutaj nie można parkować! = Nikt nie może tutaj parkować!
- Trzeba zmienić dziecku pampersa! = Ktoś musi zmienić dziecku pampersa! (nie ja, proszę!)

Czasowniki bezosobowe mają czas przeszły i przyszły (trzeba było – trzeba – trzeba będzie).

Trzeba

Trzeba wyraża konieczność i zastępuje czasownik „musieć” lub czasami też „powinien”.

- Musisz posprzątać! -> Trzeba posprzątać.
- Musimy zrobić zakupy. -> Trzeba zrobić zakupy.
- Nie powinieneś być tyle pić! -> Nie trzeba było tyle pić!

Trzeba + Celownik wyraża potrzebę:

Trzeba mi 2 kilo cukru = Potrzebuję 2 kilo cukru.

Można i wolno

Często „można” i „wolno” są synonimami. Wyrażają zakaz:

W kościele **nie można** jeść kiełbasy. = W kościele **nie wolno** jeść kiełbasy.

lub pozwolenie:

W kinie **można** pić piwo. = W kinie **wolno** pić piwo.

„Można” ma jeszcze jedno znaczenie. Wyraża możliwość (opcję).

Ziemniaki **można** jeść na zimno lub na ciepło.

Można kupić paracetamol w supermarkecie?

Co trzeba /
wolno / można
robić w tych
miejscach?

Na siłowni

W kościele

W supermarkecie

Na plaży

Na ulicy

W samolocie

Na przystanku autobusowym

Na koncercie

Warto

Opinia lub ewaluacja

- **Warto** kupować zimowe ubrania w lecie, bo są tańsze. (Opłaca się...)
- **Warto** dodać do sosu szczyptę soli. (Jest dobrze dodać do sosu szczyptę soli)
- Czy **było warto** kupić dom poza miastem? (Czy opłacało się kupić dom poza miastem?)
- Jeszcze trochę i **będzie warto** sprzedać akcje Tesli.

Należy i powinno się

Reguły i normy społeczne.

- Przed jedzeniem **należy** umyć ręce. = Przed jedzeniem **powinno się** umyć ręce.
- **Nie należy** słuchać głośno muzyki w nocy. = **Nie powinno się** słuchać głośno muzyki w nocy.

Instrukcje

Należy zagotować mleko, a potem wsypać do niego kaszę.

- Żeby mieć dobry humor, **należy** wypić dwa kieliszki wódki.

„Należy” z Celownikiem znaczy, że ktoś powinien coś dostać.

- **Należy** nam się pójść do domu po babci.
- Nic wam się **nie należy**! Nigdy babci nie odwiedzaliście!

Jak to zrobić?

Jak nie chorować?

Jak zrobić herbatę?

Jak uczyć się polskiego?

Jak się zrelaksować?

Co zrobić, kiedy boli głowa?

Jak być wysportowanym?

Jak być bogatym?

Jak sprawić, żeby ludzie mnie lubili?

Jak zrobić dobre wrażenie na rozmowie kwalifikacyjnej?

Jak poznać nowych przyjaciół?

Wypada

Używamy „wypada” w kontekście konwenansów, savoir vivre:

- W Polsce **nie wypada** przyjść w gości bez prezentu.
- **Wypada** kupić coś dla gospodarzy.

„Wypada” tak jak inne czasowniki bezosobowe może być używane z Celownikiem:

- Dziewczynce **nie wypada** przeklinać.
- Polkom **nie wypada** chodzić po mieście bez makijażu.

Czego nie
wypada robić
.....
w twojej
kulturze?

lekarzowi

nauczycielce

księdzu

królowej

starszej
osobie

mężowi

matce

Inne czasowniki bezosobowe

Prawie każdy czasownik może mieć formę bezosobową.
Żeby go utworzyć potrzebujemy 3. osoby liczby
pojedynczej:

Formuła:

Robić -> (on) robi + się -> robi się

***Robi się** już późno. Idę do domu.*

*W Polsce na śniadanie **je się** często kanapki.*

**W czasie przeszłym i przyszłym używamy 3. osoby liczby
pojedynczej rodzaju nijakiego:**

*Kiedyś w Polsce **piło się** więcej wódki, teraz dominuje
piwo.*

* B2 – Kiedyś w Polsce pito więcej wódki, teraz dominuje
piwo.

Ćwiczenie. Transformacje zdań

1. Ktoś musi zrobić zakupy.
2. Nie możesz palić w tramwaju.
3. Łazienkę sprzątam co sobotę.
4. Nie dłub w nosie przy stole!
5. Dobrym pomysłem jest uczyć się języków obcych w dzieciństwie.
6. Nie powinnaś była się spotykać z tym chłopakiem!
7. Gdzie mogę kupić naturalne kosmetyki?
8. Chłopcy nie powinni siedzieć, kiedy dziewczyny sprzątają.
9. Te pieniądze powinny być moje!
10. Żaden sąsiad nie może parkować przed wejściem do budynku.